

«*micser*» títol que es donava als lletrats, advocats, batxillers en arts, en jurisprudència, equivalent també a *senyor*; i cita «un mercader que s nomenava *misser* Bartholomeu Espichnard» en JoMartorell (Ag III, 170). Verament l'aplicació a jutges, i de nom catalaníssim, la podem documentar per docs de princ del S. XIV: en un de 1317, «*micser* Arnau Traver» figura en qualitat d'entès en dret, i l'any següent el mateix ja consta com «lo discret Arnau Traver, jutge del senyor Rei» (el rei de Mallorca) (RLR xxxi, 71; xxxii, 157); el 1448 escriuen els cònsols de Perpinyà als consellers de la nostra capital: «que us plàcia no scriure per lo dit *misser*, axí com de vosaltres fiançosament speram, e sí farà aquesta vila de quant li serà possible per aqueixa ciutat» (RLR XLIX, 296): no és de creure que fos estranger (qui hauria pensat ficar-l'hi en aquell moment de perill?) quan els catalans nacionals d'allà i d'ací s'avisaven que calia anar-hi amb compte

Altrement no cal dir que s'usava, com a mot tan paral·lel, quan es tractava d'italians o de francesos o de personatges mítics que pensaven en francès. «*misser* Keus dix al Rey», Reixac (Q, 65) es tracta del senescal del rei Artús, i en aquest passatge la *Queste* model diu en francès «*messire* Kex» (ed Pauphilet, 628); «*misser* Galvany cavalcà de la Pantagosta tro a Scta Maria Macdalena», ib, 10910 (també *messires* en l'original) es nota que ho va posant sempre així amb Galvany i amb «*misser* Lançalot» (però no amb els altres cavallers, no sé si amb Perceval ni Bohors, crec recordar que no)

Com és sabut, avui *misser* és mot a penes usat fora de les Illes (per més que barcelonins erudits com López Picó i Lluís Faraudo els agradava «drapar»-se'n o «drapar»-ne d'altres, però era somrient) A les Bal segueix ple de vida, però estrictament aplicada a gent d'aquelles professions: allà avui pronuncien *misé* (crec haver oït *misé* a algú, que no era ni erudit, ni val ni insular, però no trobo la nota, potser hi hagué malentès, i devia ser en el sentit translàtic): no fóra estrany, vistes les oposicions *amór* Princ / *amó* Mall, *már* Princ. / *má* Mall. (que López Picó digués *misé*, no prova res, és clar)

El fet és que les dades que conec de la llengua viva i espontània d'ara en sentit propi, són totes balcars, i sempre designa un lletrat. Un altre entremès del plaça de Sebastià Gelabert (1715-1768) designa un fènic (com ho direm, un cas teratològic?) «Entremès del pagès y del *misser* mut», JMBover (BiEscrBal 1, 352) «El notari o el *micser*», JnRosselló (Manyoc, 1332f) Quant a la -r, el fet és que l'única dada oral que trobo anotada és sense -r: «Sa Rota de *misser*» a Solleric; i a propòsit d'això em parlaren de *misorádas*, definint-ho com 'batxilleries' (*dottorías*), 1963

N'hi ha literatura, és clar: PdAPenya posa en escena un «Don Fausto, *misser* jove, vestit amb bata», després en parla: «Sí som ja *missé* y persona / de pondo y autoridat!» (IdOr 1, 70, 97). Un altre personatge així surt en una obra de Bart Ferrà (Comèdies I, IdOr, 114) I en un altre cas es tracta de l'autor

«aquest volum de *Comèdies Mallorquines* d'En Gabriel Cortès, *missèr*, s'acabà d'estampar --» (IdOr VIII, 139), una altra obra val a dir que m'interessà més (er! literàriament) «La senyora —digué el sacerdot— desítja que Vossa Mercè li firmi aquest document, escrit pel seu *misser*» (doncs, notari o advocat), IVilalonga (Bearn, III, p 41) «*Missèr* 'advocat', mall 'veciat', mall *misseria* 'veciadura', Moll (AORBB III, 64). En efecte, jo mateix vaig sentir +*misserada* (supra) (manca en *AlcM*), i a Manacor vaig anotar «aquella dona era molt *misérra*» (1964).

Anàlogament a Menorca, on el poble en té un concepte bastant galdós «Sap més un *missé* i un ase, qu'un *missé* tot sol», dita popular proverbial, recollida per Camps Merc, i vegeu en el mateix llibre el «pangétric ..» que en fa el graciós i mai prou ponderat coblejador J Vivó (1715 80) (Folkl Men 1, 289, 199) (cf. ací FALCAT)

Ara bé en aquell sentit figurat això ha tingut vida —no sé si a Bna i tot, jo ja no l'hi he sentit— en alguna comarca del Princ, almenys en les tarragoneses: «*misser*, -era: tafaner, batxiller» en el Priorat (JBru, Misc Folkl Arabia, p 158). I del Camp era un que es plata a usar aquests termes. 'tafaneria' «la provatura que Santa Teresa havia fet amb una germana de l'ordie, amb l'ocellet que s'envolà de la capseta, per +*missereria* de la religiosa», Puig i Ferrater (Cercle Màgic, 132), i 'tafanear': «el que em fa ràbia és que així que ell ha estat fora ja has vingut aquí a *missererajar* --- I quan en parles tant, de la maleta, és que potser ja l'has oberta» (ib ibid, p 130 i passim).

M'intriga trobar-lo en una vella quintaessència de costums i mots barcelonins: «desada la cansó reprenia sa dèria ma xicotà: vinga *missererajà* 'l barri .. Vinga comprometre'm ab ses preguntes ---», «y retornàvam al ball après de sa *missererajadora* llambregada», Pons i Massaveu, La Colla del Carrer (records de la seva infància barcelonina, de c. 1860), xxii, 165, 179; çera del Camp Roca i Sans, de qui el DAG en dóna una altra cita? En el Princ. el primer de recollir-ho fou Lab (1840), fort en vocabulari del Sud, ell que era fill de La Jana, en el B. Maestrat: «*misser*, títol: *dominus* / batxiller» amb la dita popular: «*Misser* *Seba*: qui parla molt y fora de propòsit».

Val a dir que en aquest grandíssim arxiu d'arcaïsmes que és la toponímia, podríem trobar-ne més romanesques: *misèklós* pronuncien avui el nom d'una vella masia i tota una petita vall en el barri de Sant Eudald, damunt Castellfollit de la Roca (1984), recordant-nos el temps en què a Olot els lletrats eren encara anomenats *Misser tal* o *tal*; car és clar que això ha de sortir de *Misser Cros* per una doble dissimilació («Miser-clos», escriví C. A. Torras, Guia del Pir Cat II, 50b16). I tinc entès que a finals del segle passat això encara tenia curs en el llenguatge més tradicionalista d'aqueixes comarques, del jurista Francesc X. Calderó, de la Plana de Vic o del Cabrerès, publicà a «La Veu del Montserrat» en els anys 1880-81, l'estudi «Lo nou Còdich Civil: Cartes d'un *misser* y cap de casa català», comentat per Verdaguer (veg. l'Epistolari